

TNO-rapport

TILLEN IN DE KINDEROPVANG

Een inventarisatie van tilknelpunten, enkele oplossingen en een tilchecklist, waarmee medewerkers in de kinderopvang hun situatie kunnen beoordelen

BIBLIOTHEEK NEDERLANDS INSTITUUT VOOR
PRAEVENTIEVE GEZONDHEIDSZORG TNO

27 AUG 1993

POSTBUS 124, 2300 AC LEIDEN

NIPG-publikatienummer
93.068

IBISSTAMBOEKNUMMER

6298

Augustus 1993

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm
of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd
uitgebracht, wordt voor de rechten en
verplichtingen van opdrachtgever en
opdrachtnemer verwezen naar de
'Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks-
opdrachten aan TNO', dan wel de
betreffende terzake tussen partijen
gesloten overeenkomst.
Het ter inzage geven van het TNO-rapport
aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© TNO

I.J.M. Urlings
P. Vink

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
HET NEDERLANDSE INSTITUUT
VOOR PRAEVENTIEVE GEZONDHEIDSZORG
CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Urlings, I.J.M.

Tillen in de kinderopvang : een inventarisatie van
tilkneelpunten, enkele oplossingen en een tilchecklist,
waarmee medewerkers in de kinderopvang hun situatie
kunnen beoordelen / I.J.M. Urlings, P. Vink. - Leiden :
Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg
TNO

NIPG-publicatie 93.068. - Met lit. opg.

ISBN 90-6743-274-1 losbl.

Trefw.: arbeidsomstandigheden ; kinderopvang / ergonomie

Deze uitgave is te bestellen door het overmaken van f 27,85 (incl. BTW) op postbankrekeningnr.
99.889 ten name van het NIPG-TNO te Leiden onder vermelding van bestelnummer 93.068.

INHOUD

	pagina
SAMENVATTING	i
1. INLEIDING	1
1.1 Achtergrond onderzoek	1
1.2 Doel van het project	1
1.3 Aanpak	2
2. OPZET EN UITVOERING VAN HET PROJECT	3
2.1 De gehanteerde vragenlijst	3
2.2 Benaderen van de onderzoeksgroep	3
3. RESULTATEN	5
3.1 Respons	5
3.2 Kenmerken van de populatie	5
3.3 Taken en ervaren zwaarte	6
3.4 Werkbelasting	7
3.5 Gezondheid	8
3.6 Tilaspecten: tiltaken en meubilair	9
4. DISCUSSIE EN CONCLUSIE	12
4.1 Arbeidsbelasting	12
4.2 Tilbelasting	12
4.3 Oplossingen	13
4.4 Noodzaak voor meer oplossingen	13
4.5 Conclusie	14
LITERATUUR	17
BIJLAGEN	19

SAMENVATTING

Op dit moment werken ruim 10.000 mensen in de kinderopvang (crèches en peuterspeelzalen). Dit aantal groeit sterk, gestimuleerd door de overheid. Het vermoeden bestaat dat dit werk lichamelijk zwaar is, met name door het veel tillen van kinderen.

In opdracht van de Stichting C.A.R.E. (Childcare Associated Research and Ergonomics) heeft het Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg TNO (NIPG-TNO) een onderzoek uitgevoerd naar de lichamelijke belasting (met name betreffende het tillen) bij werknemers in de kinderopvang. Doel van dit onderzoek is het ontwikkelen van een zogeheten tilchecklist. De Stichting C.A.R.E., die de arbeidsomstandigheden in de kinderopvang verbetert, wil deze checklist en de gegevens die voor de ontwikkeling van die checklist verzameld zijn, gebruiken bij het maken van plannen om de huidige situatie in de kinderopvang te verbeteren.

Bij 150 medewerkers in de kinderopvang is een vragenlijst afgenomen om knelpunten in het werk op te sporen. Hieruit bleek het vermoeden, dat werken in de kinderopvang lichamelijk zwaar is, juist te zijn. Dit uit zich in veel klachten en een hoge medische consumptie bij een jonge populatie (gemiddeld 28 jaar).

Het hoofdknelpunt is het regelmatig (soms vaker dan 90 maal per dag) tillen van kinderen. Het tillen in en uit bed en op en van de aankleedtafel dient het eerst verbeterd te worden. Dit komt het meest voor en wordt als meest zwaar ervaren. Wanneer met baby's (0-1½ jaar) gewerkt wordt, is het van belang een in hoogte verstelbaar bed aan te schaffen. Bij dreumesen (1-2½ jaar) en peuters (2½-4 jaar) is een instapbedje aan te bevelen. Voor het tillen bij aankleedtafels is een in hoogte verstelbare aankleedtafel aan te bevelen, zodat dreumesen en peuters zelf erop kunnen stappen en de werkhoogte optimaal kan worden ingesteld. De meerderheid van de ondervraagde medewerkers (ongeveer 60%) meldt aan dit soort verbeterd meubilair behoefte te hebben. Toch ziet de resterende 40% van de medewerkers het nut van deze verbeteringen niet in. Daarom is ook voorlichting gewenst om deze groep bewust te maken van de problematiek en het nut van de verbeteringen.

Als hulpmiddel bij bewustwording is in dit rapport een checklist tillen bijgevoegd. Hiermee kan een medewerker in de kinderopvang nagaan welke vormen van tillen in haar/zijn situatie meer dan gemiddeld voorkomen.

Belangrijke conclusies van dit rapport zijn dat beter meubilair beschikbaar dient te komen en dat degenen die dit meubilair aanschaffen ook bewust worden gemaakt van de problematiek. Tevens dienen de medewerkers in de kinderopvang bewust gemaakt te worden van de ernst van de problematiek en van de mogelijkheden voor verbeteringen. Deze conclusies zijn van groot belang, niet

alleen voor de huidige populatie maar ook voor het groeiend aantal nieuwe medewerkers in de kinderopvang.

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond onderzoek

Uit Deens onderzoek (Pilmar, 1989) blijkt dat personeel in de kinderopvang lichamelijk zwaar belast wordt. Er wordt vaak getild (vaak 90 keer per dag) en het gewicht van de te tillen kinderen is veelal meer dan wat volgens de arbeidsinspectie (zie het CP-blad 'tillen') getild zou mogen worden. Daarnaast komen statische belastingen voor, zoals het dragen van kinderen en het geven van flesjes, die tot klachten kunnen leiden. Het vermoeden bestaat dat ook in Nederland het werk in de kinderopvang zwaar is, omdat vaak kinderen getild moeten worden.

De stichting Childcare Associated Research and Ergonomics (Stichting C.A.R.E.) heeft tot doel de arbeidsomstandigheden in de kinderopvang in Nederland te verbeteren. Deze Stichting ontwikkelt de komende jaren diverse plannen om verbeteringen te realiseren. Deze verbeteringen zijn ook van belang omdat het aantal medewerkers in de kinderopvang zal groeien. Het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) stimuleert de groei van opvangmogelijkheden van kinderen om meer mensen met kleine kinderen de mogelijkheid te geven arbeid te verrichten.

Als voorbereiding op het ontwikkelen van de plannen is het van belang te weten welke tilactiviteiten veel voorkomen en welke als probleem worden ervaren in de kinderopvang. Derhalve is besloten knelpunten te inventariseren bij ongeveer 150 medewerkers in de kinderopvang. Op basis hiervan is voor andere kinderopvangsituaties een checklist 'tillen' gemaakt, die het personeel in de kinderopvang kan invullen, en waarmee men kan nagaan welke hoofdknelpunten in die situatie gelden. Daarnaast worden er enkele suggesties voor (bestaande) oplossingen gedaan.

1.2 Doel van het project

Het doel van dit project is om te komen tot een korte checklist waarmee tilknelpunten in een kinderopvangsituatie opgespoord kunnen worden.

1.3 Aanpak

Om te komen tot een checklist, waarmee tilknelpunten opgespoord kunnen worden, is eerst bij 150 medewerkers in de kinderopvang een vragenlijst afgenomen. Hiermee kan nagegaan worden of de problematiek groter is dan in andere Nederlandse beroepen. Voorts kan nagegaan worden welke problemen naast tillen spelen en welke vorm van tillen het meest als vervelend ervaren wordt.

2. OPZET EN UITVOERING VAN HET PROJECT

2.1 De gehanteerde vragenlijst

Om werkbelasting en gezondheid van het bewegingsapparaat in kaart te brengen, is gebruik gemaakt van de door het Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg TNO (NIPG-TNO) ontwikkelde 'vragenlijst houding - beweging - gezondheid' (VHBG). Dit is een gevalideerde standaard vragenlijst, speciaal ontwikkeld om gezondheidsproblematiek van het bewegingsapparaat te meten door middel van door werknemers zelf gerapporteerde gezondheidsklachten en daarmee samenhangende werkaspecten (Hildebrandt & Douwes, 1991). Doel van deze vragenlijst is knelpunten in gezondheid of belasting te identificeren en aanknopingspunten te geven voor het stellen van prioriteiten ten aanzien van nader, gericht onderzoek van de werkplekken zelf.

Deze vragenlijst is aangevuld met een onderdeel, specifiek gericht op tillen in de kinderopvang. Om te komen tot een vragenlijst die specifiek ingaat op de tiltaken in kinderdagverblijven zijn allereerst twee open interviews afgenomen bij twee ervaren leidsters van een kinderdagverblijf. Deze interviews gaven een beeld van de tiltaken, het meubilair en de dagindeling met werkzaamheden zoals die veelal in de kinderopvang voorkomen. Dit beeld kwam aardig overeen met de beschrijvingen uit de Deense literatuur (Pilmar, 1989). Tiltaken zijn veelal gebonden aan meubilair zoals boxen, bedjes, aankleedtafels, stoelen, toiletten en garderobe.

Op grond van deze gegevens is een vragenlijst gemaakt waarin naar deze aspecten gevraagd wordt: dus tiltaken en de relatie met betreffende meubilair.

Dit rapport behandelt met name de resultaten van het deel tillen in de kinderopvang. Alleen de saillante knelpunten die uit de VHBG naar voren komen of van belang zijn voor de tilproblemen in de kinderopvang, worden hier gerapporteerd.

2.2 Benaderen van de onderzoeksgroep

De vragenlijst is afgenomen bij 150 leid(st)ers in de kinderopvang te Rotterdam. De inspectie voor de kinderopvang, die bij de GGD Rotterdam hoort, heeft aan alle kinderdagverblijven (in totaal 60) in Rotterdam een brief gestuurd met de aankondiging van dit project en de vragenlijsten. Vervolgens zijn twee medewerkers van de inspectie aan al deze kinderdagverblijven een bezoek gaan brengen om te vragen of alles duidelijk is en te herinneren aan het invullen van de vragenlijsten.

Per kinderdagverblijf is gevraagd of twee à drie leid(st)ers de vragenlijst wilden invullen, rekening houdend met verschillende leeftijd, werkervaring en dergelijke. De twee inspectieleden maakten meteen een afspraak voor het weer ophalen van de vragenlijsten.

3. RESULTATEN

3.1 Respons

De respons op de vragenlijsten was meer dan 100% (zie tabel 3.1), omdat in een paar kinderdagverblijven nog extra kopieën gemaakt zijn van de vragenlijst.

Tabel 3.1 Respons

	onderzoeksgroep
aangeboden vragenlijsten	150
totaal teruggekomen vragenlijsten	165
• niet tot onderzoeksgroep behorend	0
• niet of te slecht ingevuld	2
responspercentage	108,7%

3.2 Kenmerken van de populatie

In tabel 3.2 worden een aantal achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep vermeld.

Tabel 3.2 Beschrijving onderzoeksgroep

aantal werknemers	onderzoeksgroep	
	gem.	sd*
gemiddelde leeftijd in jaren	27.7	6.89
gemiddeld aantal dienstjaren	3.2	3.54
gemiddelde duur werkweek in uren	34.4	7.29
gemiddelde lengte	169.5	6.70
gemiddeld gewicht	66.1	10.85
gemiddelde quietelindex**	23.0	3.57
gemiddeld opleidingsniveau***	4.2	1.02
percentage mannen	2	-
percentage vrouwen	98	-
percentage werknemers werkend in ploegendienst	13	-
percentage niet-Nederlanders	3	-
percentage tijdelijke werkrachten	5	-
percentage zieke of arbeidsongeschikte werkrachten	6	-

* standaarddeviatie: geeft mate van spreiding van individuele data aan.

** quietelindex: gewicht in kg, gedeeld door lengte in meters in kwadraat, vermenigvuldigd met 100.

*** opleidingsniveau: minimum 0 = geen onderwijs, maximum 7 = academisch onderwijs.

Het blijkt dat 33,3% van de respondenten werkt in de babygroep. Dat wil zeggen dat zij werken met kinderen van 0-1½ jaar. 24,4% werkt met kinderen van 1-2½ jaar (de dreumesgroep) en 42,3% met peuters (2½-4 jaar). Bij de beschrijving van de resultaten met betrekking tot de tilaspecten is ervoor gekozen om twee groepen te onderscheiden, namelijk de babygroep enerzijds en de dreumes- en peutergroep anderzijds. De reden hiervoor is de mate van mobiliteit van de kinderen in de betreffende groep.

In de babygroep zijn de kinderen doorgaans volledig afhankelijk van de leid(st)ers en zullen bij alles getild of gedragen moeten worden. Dit heeft consequenties voor de eventuele tilproblemen en voor de oplossingen hiervoor. In de babygroep is het bijvoorbeeld moeilijk de kinderen iets te leren en zijn de oplossingen meer gericht op ergonomische aanpassingen voor de leid(st)ers.

Bij de dreumes- en peutergroepen wordt ervan uit gegaan dat deze zelf mobiel zijn (lopen en dergelijke) waardoor er minder of andere knelpunten kunnen zijn die ook andersoortige oplossingen vragen dan bij de babygroep.

3.3 Taken en ervaren zwaarte

Uit tabel 3.3 (en figuur 1 en 2 in bijlage 5) is op te maken welke taken in de onderzoeksgroep meer of minder voorkomen en hoe de zwaarte van deze taken gemiddeld wordt ervaren. Hieruit blijkt dat de taken spelen, opruimen van speelgoed of bed en aan-/uitkleden het meest voorkomen. In en uit box en bed tillen en verzorgen op de commode komen daarna het meest voor. Deze taak wordt als zwaarste taak ervaren. Daarna volgt (in zwaarte) het opruimen van speelgoed/bedden en het verzorgen van het kind op de commode.

Tabel 3.3 Takenpakket onderzoeksgroep

	nooit	af en toe	vrij veel	overwegend	ervaren zwaarte*	
	%	%	%	%	gem.	sd
in/uit bed/box/stoel tillen	5	17	26	51	4.2	1.36
verzorgen kind op commode	2	15	31	51	3.6	1.29
verzorgen kind op toilet	14	18	30	36	2.8	1.03
aan-/uitkleden	1	7	37	54	3.1	1.06
voedingen geven	15	16	26	41	2.4	1.11
dragen en troosten	0	10	44	45	3.7	1.35
spelen	0	4	32	64	2.7	0.89
opruimen speelgoed/bedden	0	2	40	57	3.9	1.33
schoonmaken	17	37	25	20	3.7	1.38
overige taken	0	6	10	5	3.8	1.72

* minimum (licht) = 1, maximum (zeer zwaar) = 7.

3.4 Werkbelasting

In deze paragraaf komt de werkbelasting aan de orde, zoals gerapporteerd door de betrokkenen. Eerst wordt ingegaan op een aantal algemene werkaspecten (tabel 3.4), daarna in het bijzonder op de belasting van nek, rug, schouders en ledematen. Als referentiegroep is gekozen voor een groep van ruim 1.700 werknemers werkzaam binnen de land- en tuinbouw. Deze groep is gekozen vanwege de omvang (zeer groot), en de omvang en aard van de belasting (hoog en heterogeen). Deze karakterisering is belangrijk bij de interpretatie van de resultaten: de referentiegroep geeft geen onbelast niveau aan - uitkomsten in de onderzoeksgroep die vergelijkbaar zijn met uitkomsten in de referentiegroep geven dus reeds een zekere mate van belasting aan! Daarbij wordt getoetst of verschillen tussen groepen significant zijn, waarbij minder dan 5% kans op toeval wordt geaccepteerd. Om de vergelijkingen tussen de groepen niet door leeftijdsverschillen te laten beïnvloeden, worden de groepen (direct) gestandaardiseerd op leeftijd en geslacht.

Ten aanzien van ieder onderwerp is een reeks vragen gesteld, waarvan de antwoorden vervolgens zijn opgeteld en gemiddeld om de gemiddelde groepsscore te kunnen berekenen voor dat onderwerp (zie bijlage 3 voor de precieze samenstelling somscores). Om interpretatie van die gemiddelden mogelijk te maken, zijn ter vergelijking ook de somscores van een aantal 'referentiegroepen' weergegeven. Op die manier is te zien of de onderzoeksgroep 'hoog' dan wel 'laag' scoort vergeleken met andere groepen. In alle gevallen betekent een hoge score dat het betreffende werkaspect relatief negatief wordt beoordeeld, terwijl een lage score juist een relatief gunstige beoordeling inhoudt.

Tabel 3.4 geeft de gemiddelde scores van de onderzoeksgroep op een aantal onderwerpen die met de werkbelasting te maken hebben. Een aantal zaken vallen daarbij op:

- de fysieke inspanning (mate waarin het werk lichamelijk inspannend is, vereiste houding-beweging-kracht) is niet significant verschillend van de referentiegroep, dat wil zeggen dat ook in de kinderopvang de fysieke belasting hoog is. De vraag of men vaak zware lasten moet tillen beantwoordt 83% met ja in de kinderopvang terwijl dit 67% is in de referentiegroep;
- de piekbelasting (mate waarin men aan vrij plotse, forse belastingen wordt blootgesteld) is significant hoger dan in de referentiegroep;
- de mentale inspanning (mate waarin het werk geestelijk inspannend is) is ook significant hoger in de kinderopvang dan in de referentiegroep.

Tabel 3.4 Werkbelasting - algemeen

somscores werk	maximale score*	onderzoeksgroep**		referentiegroep	
		gem.	sd	gem.	sd
fysieke inspanning	9	4.8	2.14	4.6	2.33
piekbelasting	4	1.7	1.08 #	1.0	1.12
staan/lopen	2	0.9	0.87 #	1.5	0.72
zitten	1	0.3	0.47 #	0.5	0.50
trillingen	1	0.0	0.00 #	0.3	0.47
werkdruk	4	1.3	1.26 #	2.0	1.49
klimatologische omstandigheden	4	0.7	0.95 #	2.8	1.37
mentale inspanning	6	3.6	1.69 #	2.9	1.80
regelmogelijkheden	4	1.1	0.84	1.1	1.14
werktevredenheid	8	1.3	1.44	1.1	2.01
overige werkaspecten	12	1.9	2.24 #	2.5	2.85

* hoogste score wordt bepaald door het aantal vragen dat per onderwerp is gesteld (bij 9 vragen is 9 de hoogst mogelijke score).

** significant verschil tussen onderzoeks- en referentiegroep (na standaardisatie op leeftijd) is aangegeven met # ($p < .05$).

3.5 Gezondheid

In deze paragraaf wordt nagegaan wat de omvang van de gezondheidsproblematiek in de onderzoeksgroep is. Hiertoe wordt (wederom door een vergelijking met de referentiegroepen) eerst gekeken of er bij de onderzoeksgroep relatief veel algemene gezondheidsklachten bestaan en of men veel gebruik maakt van het 'medische circuit'. Zowel de algemene klachten en de medische consumptie is hoger bij de medewerkers in de kinderopvang (zie tabel 3.5).

Tabel 3.5 Gezondheid - algemeen

somscores gezondheid	maximale score*	onderzoeksgroep**		referentiegroep	
		gem.	sd	gem.	sd
algemene klachten	9	1.9	1.84 #	1.4	1.78
medische consumptie	5	1.8	1.31 #	1.4	1.47
gemiddelde ervaren conditie (slecht)	4	1.7	0.68	1.6	0.79

* hoogste score wordt bepaald door het aantal vragen waaruit de somscore is opgebouwd.

** significant verschil tussen onderzoeks- en referentiegroep (na standaardisatie op leeftijd) is aangegeven met # ($p < .05$).

In tabel 3.6 (en figuur 3 in bijlage 5) zijn nadere gegevens opgenomen over de klachten van nek, rug, schouders en ledematen in de onderzoeksgroep gedurende de afgelopen 12 maanden. Het grootste aantal klachten is terug te vinden in de lage rug. 61% van de medewerkers in de kinderopvang heeft de afgelopen 12 maanden lage rugklachten gehad. Vergeleken met de referentiegroep in de agrarische sector is een significant hoger percentage hoge rugklachten en schouderklachten opvallend. Andere lichaamsdelen vertonen minder klachten.

Vergeleken met een groter verzamelbestand van 5.500 werknemers uit diverse beroepsgroepen is dezelfde trend zichtbaar. In de kinderopvang zijn meer nek-, rug-, en schouderklachten en minder klachten in de andere lichaamsdelen (zie staafdiagrammen in bijlage 5).

Tabel 3.6 Gezondheid specifiek - klachten van nek, rug, schouders en ledematen gedurende de afgelopen 12 maanden, vergeleken met de referentiegroep

	onderzoeksgroep*	referentiegroep
	%	%
nek	28	24
hoge rug	26 #	12
lage rug	61	51
schouders	23 #	14
ellebogen	3 #	10
polsen/handen	6 #	13
heupen	7 #	14
knieën	14	22
enkels/voeten	13	-**

* significant verschil tussen onderzoeks- en referentiegroep (na standaardisatie op leeftijd) is aangegeven met # ($p < .05$).

** er zijn geen gegevens beschikbaar voor klachten van de rechter enkel/voet in de referentiegroep.

3.6 Tilaspecten: tiltaken en meubilair

Inzake de tilaspecten is gevraagd welk meubilair in de kinderdagverblijven het meeste voorkomt. Per meubelstuk is gevraagd hoe vaak de respondenten per dag de kinderen in en op het betreffende meubilair tillen. Om na te gaan hoe dit ervaren wordt, is gevraagd hoe zwaar of vermoeiend de medewerkers dat vinden en of ze een verandering aan dat meubilair wensten.

De antwoorden op deze vragen staan in bijlage 1. In deze paragraaf worden de meest belangrijke uitkomsten per meubilair-onderdeel beschreven. In tabel 3.7 is te zien dat met name het tillen in en uit bed en op en van aankleedtafel als zwaar wordt ervaren. Dit komt ook het meest voor, maar daarnaast komt ook het tillen in en uit stoelen veel voor. Dit wordt echter door minder medewerkers als zwaar ervaren. In totaal wordt in de babygroep gemiddeld 90 maal per dag getild en in de dreumes- en peutergroep 50 maal.

Tabel 3.7 Percentage dat aangeeft het tillen zwaar of erg zwaar te vinden. Tussen haakjes staat hoe vaak dit tillen gemiddeld voorkomt

meubilair	babygroep		dreumes- en peutergroep	
box	39	(12)	24.3%	(7)
bed	55	(19)	50.7%	(8)
aankleedtafel	53.8	(32)	55.1%	(13)
stoelen	15	(22)	12.7%	(13)
toilet	15	(5-6)	19.7%	(9-10)

Box

De helft van alle respondenten zegt te beschikken over boxen, waarbij de hoogte van het oppervlak waar het kind op ligt instelbaar is. In de babygroep worden de kinderen gemiddeld 12 keer per dag in en uit de box getild, in de dreumes- en peutergroep is dat 7 keer per dag. Tweederde van de respondenten vindt dit tillen niet zwaar. Ruim één derde van de respondenten uit beide groepen wil een andere, betere box. Voor de babygroep wil bijna 40% van hen een hogere bodem in de box, bij de dreumes- en peutergroep wenst één derde van de respondenten een wegklapbaar rek of deurtje aan de box.

Bed

In de meeste gevallen zijn spijlenbedjes aanwezig (60%). 1 op de 8 respondenten werkt met een instapbedje, waarbij de oudere kinderen zonder tillen in kunnen stappen. In de babygroep wordt 19 keer per dag een baby in en uit het bedje getild en bij de dreumes- en peutergroep tilt men 8 keer per dag in en uit bed. 40% vindt dit zwaar of erg zwaar bij de babygroep en een kwart vindt dit zwaar of erg zwaar bij de dreumes- en peutergroep. Bijna de helft van de respondenten wil dan ook betere bedden. In de babygroep wil een meerderheid in hoogte instelbare bedden (58%) en bij de dreumes- en peutergroep wil de meerderheid instapbedjes (59%).

Aankleedtafels

Op geen enkel kinderdagverblijf bij de respondenten was een in hoogte verstelbare aankleedtafel aanwezig. Er was altijd een vaste niet instelbare aankleedtafel. In de babygroep tilt men 32 maal per dag kinderen op de aankleedtafel en 13 keer in de dreumes- en peutergroep. In beide groepen vindt rond de 55% dit tillen zwaar of erg zwaar. In de babygroep wil 46% betere aankleedtafels. In de dreumes- en peutergroep wil 62% betere aankleedtafels. Men wil met name tafels met instelbare hoogte.

Stoelen

Voor het eten en voeden wordt bij 87% van de respondenten lage kinderstoeltjes en tafeltjes gebruikt. In de babygroep tilt men 22 keer per dag en in de andere groep 13 keer per dag kinderen op of van de stoel. Ten opzichte van het tillen bij aankleedtafel en bedjes ervaart men dit als minder zwaar. 13-15% vindt dit zwaar of erg zwaar. In de babygroep wenst toch een derde een hoge kinderstoel aan een hoge tafel. Bij de dreumes- en peutergroep is dit wat lager.

Bij de stoelen wordt niet alleen getild maar ook gevoed. In de babygroep doet men dat 8 keer per dag en in de andere groep 4 keer. Bij de babygroep wil 73% een stoel of bank met armleuning voor het voeden. Bij de dreumes- en peutergroep is dit 43%.

Toiletten

In 94% van de kinderdagverblijven, waar de respondenten werken, zijn er speciale lage kindertoiletten. 5-10 keer per dag worden kinderen hier op of af getild. Ten opzichte van het tillen bij aankleedtafel en bedjes ervaart men dit als minder zwaar. 15-19% vindt dit zwaar of erg zwaar. Een kwart van de babygroep wil betere toiletten, 9.5% denkt daarbij aan gewone toiletten met een opstapje. Bij de dreumes- en peutergroep is dit percentage rond de 6%.

Kapstok en aankleedtrapje

In de meeste gevallen is er een laag kinderkapstokje (90%). Deze voldoen waarschijnlijk wel want maar 4-11% van de respondenten wenst hoge kapstokjes.

In 7.5% van de kinderdagverblijven, waar de respondenten werken, is een aankleedtrapje aanwezig. Zowel in de baby- als dreumes- en peutergroep wil rond de 40% van de respondenten deze trapjes te hebben.

4. DISCUSSIE EN CONCLUSIE

4.1 Arbeidsbelasting

Werken in de kinderopvang is lichamelijk belastend. De totale fysieke belasting is fors. Daarnaast is de lichamelijke piekbelasting significant hoger dan in bijvoorbeeld de agrarische sector. Ook de mentale inspanning is significant hoger dan in andere beroepen.

Dit uit zich in significant meer klachten en een hogere medische consumptie dan bijvoorbeeld in de agrarische sector. Bij de medewerkers in de kinderopvang worden de lichamelijke klachten vooral teruggevonden in de rug, nek en schouders. 61% van de medewerkers heeft het afgelopen jaar last van de lage rug gehad. Dat is erg hoog voor een vrij jonge populatie (gemiddeld 28 jaar).

Van de taken die in de kinderopvang worden uitgevoerd wordt de taak tillen (in en uit bed of box) het meest zwaar ervaren. Andere taken die ook zwaar ervaren worden zijn:

- opruimen van speelgoed,
- schoonmaken van de ruimte,
- verzorgen op de commode, en
- dragen of troosten.

4.2 Tilbelasting

Tillen komt veel voor in de kinderopvang. Te denken valt aan tillen in en uit bed, box, aankleedtafel, stoel en toilet. Wanneer er met baby's wordt gewerkt wordt 90 maal per dag een baby getild. Dit is vergelijkbaar met de Deense situatie (zie § 1.1). Bij dreumesen en peuters wordt gemiddeld 50 maal per dag getild. Deze gewichten variëren van 5 tot 30 kg. Er is niet sprake van een optimale houding tijdens tillen, wat maakt dat volgens het CP-blad 'tillen' (het document dat de Arbeidsinspectie gaat hanteren) deze situatie onaanvaardbaar is.

De tilbelasting wordt het hoogst ervaren bij het tillen in en uit bed en op en van aankleedtafel. Dit komt ook het meest voor, vooral in de babygroep. De gewichten zijn in de dreumes- en peutergroep weer hoger.

4.3 Oplossingen

De wens voor oplossingen komt niet helemaal overeen met de ervaren knelpunten. Vooral tillen bij bed en aankleedtafel worden zwaar ervaren; in de babygroep geven meer medewerkers aan een hoge stoel met armleuning te willen hebben (zie tabel 4.1). Op de 2e en 3e plaats komt de wens voor betere bedjes en aankleedtafels. Bij de dreumes- en peutergroep geeft wel de meerderheid aan betere bedjes en aankleedtafels te willen hebben. Een relatief laag percentage uit de wens om dit soort verbeteringen te willen hebben. Wellicht omdat men de ernst van het probleem niet erkent en omdat men niet weet wat het effect van dit soort verbeteringen is. Het lijkt er dus op dat de medewerkers nog voorgelicht moeten worden ten aanzien van deze materie. Het kan ook te maken hebben met het feit, dat men niet weet dat er alternatieven zijn, of dat men er zelf geen beslissing over kan/mag nemen.

Tabel 4.1 Percentage van de medewerkers in de kinderopvang dat aangeeft de oplossingen te willen hebben

oplossing	babygroep	dreumes- en peutergroep
in hoogte verstelbare box wegklapbaar rek bij box	40	33
in hoogte verstelbaar bed instap bedje	58	59
in hoogte verstelbare aankleedtafels	46	62
hoge stoel met armleuning	73	43
aankleedtrajies	44	36

Om bewustwording te stimuleren is op basis van dit onderzoek een checklist tillen opgesteld (zie bijlage 3 en 4). Deze checklist is apart voor de babygroep en apart voor de dreumes- en peutergroep bijgevoegd, omdat de oplossingen verschillend zijn voor die groepen. Met deze checklist kunnen medewerkers in de kinderopvang nagaan of zij meer dan gemiddeld tillen en of zij beschikken over oplossingen.

4.4 Noodzaak voor meer oplossingen

Veel oplossingen zijn beschikbaar, maar worden beperkt ingevoerd (zie tabel 4.2). Een ander deel van de oplossingen is er niet. Degenen die dit meubilair aanschaffen, zijn niet op de hoogte van de criteria waar ze gezondheidkundig op moeten letten. Ze hebben niet voldoende inzicht in wat er allemaal is en ze krijgen vaak beperkingen opgelegd. Daarnaast speelt dat goed meubilair (bijvoorbeeld bedjes en boxen) voor een redelijke prijs moeilijk te verkrijgen is.

Tabel 4.2 Percentage dat aangeeft geen verantwoord meubilair te bezitten

meubilair dat verbeterd kan worden	percentage voorkomen
niet instelbare box	41
niet in hoogte instelbare bedjes	55
geen instapbedjes	88
vaste, niet instelbare aankleedtafels	100
lage kinderstoelen zonder leuning voor voeden	87

4.5 Conclusie

Werken in de kinderopvang is lichamelijk zwaar. Dit uit zich in veel klachten en een hoge medische consumptie. Het soms meer dan 90 maal per dag moeten tillen van kinderen is hierbij het hoofdknelpunt. Het tillen in en uit bed en op en van de aankleedtafel dient het eerst verbeterd te worden. Dit komt het meest voor en wordt als meest zwaar ervaren. Verbeteringen hiervoor zijn een in hoogte verstelbaar bed wanneer met baby's gewerkt wordt en instapbedjes wanneer met dreumesen en peuters gewerkt wordt. Voor het tillen bij aankleedtafels is een in hoogte verstelbaar aankleedtafel aan te bevelen. De meerderheid van de medewerkers (60%) geeft aan aan deze verbeteringen behoefte te hebben. Toch geeft ongeveer 40% van de medewerkers aan deze verbeteringen niet te hoeven hebben. Dit kan komen door onbekendheid met dergelijke verbeteringen. Voorlichting is dan gewenst om een stuk bewustzijn te bewerkstelligen. Nog belangrijker is het, dat er goed meubilair beschikbaar dient te komen en dat degenen die dit meubilair aanschaffen zich bewust worden van de problematiek en weten wat er op de markt is aan verbeteringen.

Als hulpmiddel bij bewustwording voor de medewerkers is in dit rapport een checklist tillen bijgevoegd. Hiermee kan een medewerker in de kinderopvang nagaan welke vormen van tillen in haar/zijn situatie meer dan gemiddeld voorkomen.

Voor andere betrokkenen bij de kinderopvang, zoals beleidsmakers, inkopers, architecten, leidinggevenden en fabrikanten van meubilair zijn nog diverse acties nodig om de arbeidssituatie te verbeteren. Hierbij valt te denken aan projecten, waarin:

- verantwoord meubilair (voor een redelijke prijs) wordt ontwikkeld,
- een voorlichtingscampagne richting medewerkers en leidinggevenden centraal staat,
- een aantal kinderopvangsituaties verbeterd wordt (voorbeeldprojecten),
- een aankoopwijzer wordt gemaakt, zodat inkopers en leidinggevenden de voor- en nadelen van bestaand meubilair kunnen terugvinden, en
- normering opgesteld wordt ten aanzien van bedjes, boxen en dergelijke.

Deze acties zijn niet alleen van belang voor de huidige populatie maar ook voor het groeiend aantal nieuwe krachten.

LITERATUUR

HILDEBRANDT VH, DOUWES M. Lichamelijke belasting en arbeid: vragenlijst bewegingsapparaat: de validiteit van gerapporteerde romphouding en rugklachten bij vergelijking van beroepsgroepen. Den Haag: Directoraat-Generaal van de Arbeid, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 1991. Studies S 122-3.

PILMAR V. Om sammenhaeng mellem fysisk belasting og bevaegeapparatskader. S.l.: BUPL, PMF, LFS, 1989.

BIJLAGEN

	pagina
BIJLAGE 1 Checklist 'tillen in de kinderopvang': de babygroep	21
BIJLAGE 2 Checklist 'tillen in de kinderopvang': de dreumes- en peutergroep	25
BIJLAGE 3 De vragenlijst 'houding - beweging - gezondheid' zoals deze is afgenomen bij 150 medewerkers in de kinderopvang	29
BIJLAGE 4 Antwoorden op vragenlijstdeel inzake tilaspecten	51
BIJLAGE 5 Staafdiagrammen belangrijkste knelpunten	59

BIJLAGE 1

Checklist 'tillen in de kinderopvang': de babygroep

1a. Tilt u meer dan 12 keer per dag baby's in en uit de box?*

ja	nee

b. Heeft de box een in hoogte instelbare bodem?

ja	nee

2a. Tilt u meer dan 19 keer per dag baby's in en uit bedje?

ja	nee

b. Is het bedje in hoogte instelbaar?

ja	nee

3a. Tilt u meer dan 32 keer per dag baby's op en af de aankleedtafels?

ja	nee

b. Heeft de aankleedtafel een instelbare hoogte?

ja	nee

c. Is er een aankleedtrapje?

ja	nee

4a. Tilt u meer dan 22 keer per dag baby's op en af de stoel(tjes)?

ja	nee

b. Zijn er instelbare stoeltjes op volwassen-hoogte?

ja	nee

5a. Voedt u meer dan 8 keer per dag baby's op de schoot/arm?

ja	nee

b. Heeft u een stoel of bank met armleuningen?

ja	nee

* Indien u gearceerde hokjes aan moet kruisen, dan tilt u meer dan gemiddeld of is beter meubilair nodig.

BIJLAGE 2

Checklist 'tillen in de kinderopvang': de dreumes- en peutergroep

- 1a. Tilt u meer dan 7 keer per dag kinderen in en uit de box?*
ja	nee
- b. Heeft de box een wegklapbaar hekje of deurtje?
ja	nee
- 2a. Tilt u meer dan 8 keer per dag kinderen in en uit bedje?
ja	nee
- b. Heeft u een instap-bedje?
ja	nee
- 3a. Tilt u meer dan 13 keer per dag kinderen op en af de aankleedtafels?
ja	nee
- b. Heeft de aankleedtafel een instelbare hoogte?
ja	nee
- c. Is er een aankleedtrapje?
ja	nee
- 4a. Tilt u meer dan 13 keer per dag kinderen op en af de stoel(tjes)?
ja	nee
- b. Zijn er instelbare stoeltjes op volwassen-hoogte?
ja	nee
- 5a. Tilt u meer dan 9 keer per dag kinderen op en af het toilet?
ja	nee
- b. Heeft u lage kindertoiletten?
ja	nee

* Indien u gearceerde hokjes aan moet kruisen, dan tilt u meer dan gemiddeld of is beter meubelair nodig.

BIJLAGE 3

**De vragenlijst 'houding - beweging - gezondheid'
zoals deze is afgenomen bij 150 medewerkers in de kinderopvang**

HOUDING-BEWEGING-GEZONDHEID

bij WERKNEMERS IN DE KINDEROP-
VANG

GROEP:
VOLGNR.

© NIPG-TNO Leiden 1992

Lees dit eerst:

Deze vragenlijst gaat over uw werk en gezondheid.

Naast een aantal algemene vragen over uzelf, bevat deze lijst dan ook een groot aantal vragen over deze twee onderwerpen: uw werk en uw gezondheid.

Waarom we over deze onderwerpen veel willen weten, is u reeds uitgelegd.

Wij willen u vragen deze vragenlijst zo goed mogelijk in te vullen.

Als u de vragen op uw gemak beantwoordt, zult u ongeveer een half uur nodig hebben.

De meeste vragen kunt u eenvoudig met ja of nee beantwoorden. Het is niet de bedoeling dat u lang over elke vraag gaat nadenken of met uw collega's gaat overleggen.

Kruis steeds slechts één antwoordmogelijkheid aan, ook al is het kiezen tussen de gegeven mogelijkheden soms misschien moeilijk: kies dan het antwoord dat naar uw mening het beste past. Probeer alle vragen te beantwoorden. Vul altijd een antwoord in, ook al is dit misschien vaak hetzelfde!

VOORBEELD HOE IN TE VULLEN:

Heeft u nogal eens last van hoofdpijn?

ja 1 nee 2

Zo ja: Hoe vaak per week?

0-5 keer 1

6-10 keer 2

meer dan 10 keer 3

Als u nogal eens last heeft van hoofdpijn, zet dan een kruisje zoals in dit voorbeeld aangegeven en beantwoord dan ook de vervolgvraag. Als u niet nogal eens hoofdpijn heeft, kruist u 'nee' aan en kunt u de vervolgvraag overslaan. Twijfelt u, probeer dan toch te kiezen voor die mogelijkheid die het dichtst bij de werkelijkheid komt. Kruis nooit zowel 'ja' als 'nee' aan of iets ertussen in; dan kan uw antwoord niet meer verwerkt worden!

Uw antwoorden worden strikt vertrouwelijk behandeld. Behalve de onderzoekers krijgt niemand toegang tot deze gegevens zonder uw toestemming, ook uw chefs niet. In het rapport over dit onderzoek zijn uw persoonlijke gegevens niet herkenbaar.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Lees eerst de toelichting op de vorige pagina voor u gaat invullen!

- 1.1 Wat is uw leeftijd? jaar
- 1.2 Bent u man of vrouw? man 1
vrouw 2
- 1.3 Welke nationaliteit heeft u? Nederlandse 1
andere 2
namelijk: _____
- 1.4 Wat is de hoogste opleiding die u heeft afgemaakt ?
- lagere school 1
 - lager beroepsonderwijs (bijv. LEAO, LTS) 2
 - middelbaar algemeen onderwijs (bijv. MAVO, (M)ULO, 3-jarige HBS) 3
 - middelbaar beroepsonderwijs (bijv. MEAO, MTS) 4
 - voortgezet algemeen onderwijs (bijv. HAVO, HBS, Atheneum, Gymnasium) 5
 - hoger beroepsonderwijs (bijv. HEAO, HTS, SA, PA, MO-A, MO-B) 6
 - academisch onderwijs 7
- 1.5 Uit hoeveel personen bestaat uw gezin/huishouden? personen
(inclusief uzelf)
- 1.6 Wat is uw lichaamslengte? (ongeveer) cm
- 1.7 Wat is uw lichaamsgewicht? (ongeveer) kg
- 1.8 Hoeveel minuten bent u gemiddeld onderweg van uw woning naar uw werkplek (enkele reis)? minuten
- 1.9 - Hoeveel jaar doet u uw huidige werk al bij deze werkgever? jaar
- Hoeveel uur per week doet u dit werk normaliter? uur per week
- Hoeveel uur per dag doet u dit werk normaliter? uur per dag
- 1.10 Hebt u een tijdelijke aanstelling (korter dan een jaar) of bent u uitzendkracht? ja 1 nee 2
- 1.11 Doet u nog ander betaald werk? ja 1 nee 2
- 1.12 Werkt u in ploegendienst? ja 1 nee 2
- 1.13 Bent u rechts- of linkshandig? rechtshandig 1
linkshandig 2
beide 3
- 1.14 Is uw werksituatie ingesteld op linkshandigen? ja 1 nee 2

© NIPG-TNO Leiden 1992

2

2.1 Heeft u vroeger ander werk gedaan? ja 1 nee 2**Zo ja:**

- welk soort werkzaamheden?

- welk soort bedrijven?

- hoelang in totaal?

 jaar

 - wat voor soort werk hebt u daar gedaan?
 (u mag meerdere mogelijkheden aankruisen)

 staand werk 1
 zittend werk 1
 zware lasten tillen 1
 rijden op voertuigen 1

2.2 Wat is uw functie?

Wat zijn uw werkzaamheden?

- 2.3 - Heeft u een leidinggevende functie? ja 1 nee 2
- Zijn de omstandigheden waaronder u uw werk moet uitvoeren sterk wisselend? ja 1 nee 2
- Voert u uw werk meestal op dezelfde werkplek(ken) uit? ja 1 nee 2
- Doet u uw werk altijd samen (een) collega('s)? ja 1 nee 2
- Voert u uw werk vaak in de buitenlucht uit? ja 1 nee 2

2.4 Krijgt u thans een uitkering krachtens de ziektewet? ja 1 nee 22.5 Krijgt u thans een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid? ja 1 nee 2

2.6 Ieder werk kent 'zware of onaangename klussen'. Wilt u hieronder opschrijven welke zware of onaangename klussen er in uw werk zijn en hoe deze verbeterd kunnen worden?

soort klus:

hoe te verbeteren:

Vragen over de taken en het meubilair in de kinderopvang

- 3.1 Hieronder ziet u een lijst van taken die op uw afdeling voorkomen. Wilt u aankruisen met welke taken u nooit of zelden, af en toe, vrij veel of (bijna) altijd bezig bent?

	zelden of nooit (1)	af en toe (2)	vrij veel (3)	(bijna) altijd (4)
- in en uit bed/box/stoel/maxi-cosi tillen van kinderen	☐	☐	☐	☐
- verzorgen van kinderen op aankleedtafel/commode	☐	☐	☐	☐
- verzorgen van kinderen op toilet	☐	☐	☐	☐
- aan- en uitkleden van kinderen	☐	☐	☐	☐
- voedingen (fles, fruit- of broodhapje e.d.) geven	☐	☐	☐	☐
- dragen/troosten van kinderen	☐	☐	☐	☐
- spelen met de kinderen	☐	☐	☐	☐
- opruimen van ruimte/speelgoed/bedden etc.	☐	☐	☐	☐
- schoonmaken van ruimte (dweilen/stofzuigen e.d.)	☐	☐	☐	☐
andere, nog niet genoemde taak:	☐	☐	☐	☐

- 3.2 Wilt u hieronder bij iedere taak die u wel eens doet het getal in de rij omcirkelen dat het beste weergeeft hoe inspannend u die taak voor uzelf vindt (licht, normaal, zwaar, of erg zwaar)?

	licht 1	• normaal 2	• normaal 3	• zwaar 4	• zwaar 5	• erg zwaar 6	• erg zwaar 7
- in en uit bed/box/stoel/maxi-cosi tillen van kinderen	1	2	3	4	5	6	7
- verzorgen van kinderen op aankleedtafel/commode	1	2	3	4	5	6	7
- verzorgen van kinderen op toilet	1	2	3	4	5	6	7
- aan- en uitkleden van kinderen	1	2	3	4	5	6	7
- voedingen (fles, fruit- of broodhapje e.d.) geven	1	2	3	4	5	6	7
- dragen/troosten van kinderen	1	2	3	4	5	6	7
- spelen met de kinderen	1	2	3	4	5	6	7
- opruimen van ruimte/speelgoed/bedden etc.	1	2	3	4	5	6	7
- schoonmaken van ruimte (dweilen/stofzuigen e.d.)	1	2	3	4	5	6	7
andere, nog niet genoemde taak:	1	2	3	4	5	6	7

© NIPG-TNO 1992

3b

- 3.3 In welke groep werkt u doorgaans? babygroep (0-1/1½ jaar) 1
 dreumesgroep (1/1½-2½ jaar) 2
 peutergroep (2½-4 jaar) 3

- 3.4 Hoeveel kinderen zijn er gemiddeld in de groep waar u werkt? kinderen

De volgende vragen gaan over het meubilair/voorzieningen die er zijn in het kinderdagverblijf waar u werkt. Wilt u alles aankruisen wat voor uw werk van toepassing is?

- 3.5 Welke box komt het meeste voor in uw kinderdagverblijf? gewone boxen 1
 box met instelbare hoogte van de bodem 2
 andere (niet genoemde) boxen 3

- 3.6 Geef een schatting hoe vaak u per dag kinderen in en uit de box tilt keer per dag

- 3.7 Hoe zwaar/vermoeiend vindt u dat? licht 1
 normaal 2
 zwaar 3
 erg zwaar 4

- 3.8 Zou u een andere, betere box willen? ja 1 nee 2

- 3.9 Wilt u een hogere bodem van de box? ja 1 nee 2

- 3.10 Wilt u een wegklapbaar rek/deurtje aan de box? ja 1 nee 2

- 3.11 Eventuele andere suggesties voor verbetering:
-
-

- 3.12 Welk bed komt het meest voor in uw kinderdagverblijf? (spijlen-)ledikantjes 1
 instap-bedjes 2
 stapelbedjes 3
 andere (niet genoemde) bedjes 4

- 3.13 Zijn deze bedjes in hoogte instelbaar? ja 1 nee 2

- 3.14 Geef een schatting hoe vaak per dag u kinderen in en uit bed tilt keer per dag

- 3.15 Hoe zwaar/vermoeiend vindt u dat? licht 1
 normaal 2
 zwaar 3
 erg zwaar 4

- 3.16 Zou u andere, betere bedden willen? ja 1 nee 2
-

© NIPG-TNO 1992

3c

-
- 3.17 Wilt u in hoogte instelbare bedjes? ja 1 nee 2
- 3.18 Wilt u instap-bedjes? ja 1 nee 2
- 3.19 Eventuele andere suggesties voor verbetering:
-
-
- 3.20 Welke aankleedtafels zijn er in uw kinderdagverblijf?
- vaste (niet instelbare) aankleedtafels op één hoogte 1
- vaste (niet instelbare) aankleedtafels op verschillende hoogtes 2
- aankleedtafels met instelbare hoogte 3
- 3.21 Is er onder handbereik van aankleedtafels (aan, op of bij) een wasbak? ja 1 nee 2
- 3.22 Geef een schatting hoe vaak per dag u kinderen op en af de aankleedtafel tilt keer per dag
- 3.23 Hoe zwaar/vermoeiend vindt u dat?
- licht 1
- normaal 2
- zwaar 3
- erg zwaar 4
- 3.24 Zou u andere, betere aankleedtafels willen? ja 1 nee 2
- 3.25 Wilt u een aantal aankleedtafels op verschillende hoogtes? ja 1 nee 2
- 3.26 Wilt u een aankleedtafel met instelbare hoogte? ja 1 nee 2
- 3.27 Wilt u de wasbak beter onder handbereik? ja 1 nee 2
- 3.28 Eventuele andere suggesties voor verbetering:
-
-
- 3.29 Welke stoelen/tafels heeft u voor het eten/voeden in uw kinderdagverblijf?
- lage kinderstoeltjes en tafeltjes 1
- hoge kinderstoelen en gewone eettafel 2
- gewone zitbank of stoel voor voeden van kinderen op schoot/arm 3
- 3.30 Geef een schatting hoe vaak per dag u kinderen op en af de stoel tilt keer per dag
- 3.31 Geef een schatting hoe vaak per dag u baby's voedt op schoot/arm keer per dag
-

© NIPG-TNO 1992

3d

-
- 3.32 Hoe zwaar/vermoeiend vindt u dat? licht 1
normaal 2
zwaar 3
erg zwaar 4
- 3.33 Zou u andere, betere stoelen/banken of tafels willen? ja 1 nee 2
- 3.34 Wilt u hoge kinderstoelen aan een gewone tafel? ja 1 nee 2
- 3.35 Wilt u hoge instelbare kinderstoelen aan een gewone tafel? ja 1 nee 2
- 3.36 Wilt u een stoel of bank met armleuningen voor het voeden? ja 1 nee 2
- 3.37 Eventuele andere suggesties voor verbetering:
-
-
- 3.38 Welke toiletten (voor de kinderen) zijn er in uw kinderdagverblijf? speciale lage kindertoiletten 1
gewone toiletten (met inzetring) en opstapje 2
gewone toiletten zonder opstapje 3
andere toiletten 4
- 3.39 Geef een schatting hoe vaak per dag u kinderen op en af het toilet tilt □□□□ keer per dag
- 3.40 Hoe zwaar/vermoeiend vindt u dat? licht 1
normaal 2
zwaar 3
erg zwaar 4
- 3.41 Zou u andere, betere toiletten willen? ja 1 nee 2
- 3.42 Wilt u gewone toiletten met een opstapje? ja 1 nee 2
- 3.43 Eventuele andere suggesties voor verbetering:
-
-
- 3.44 Welke garderobe (voor de kinderen) is er in uw kinderdagverblijf? lage kinderkapstokjes 1
hoge kapstokjes met aankleedblokken/of trappen 2
hoge kapstokken 3
andere kapstokken 4
- 3.45 Zou u een andere garderobe willen? ja 1 nee 2
- 3.46 Wilt u hoge kapstokjes met aankleedblokken of trappen? ja 1 nee 2
-

3.47 Eventuele andere suggesties voor verbetering:

3.48 Zijn er in uw kinderdagverblijf aankleedtrapjes voor de kinderen? ja 1 nee 2

3.49 Zou u aankleedtrapjes willen hebben? ja 1 nee 2

3.50 Eventuele suggesties om het aankleden te vergemakkelijken:

3.51 Is er in uw kinderdagverblijf een schoonmaak-kar?
(een wagentje waarop emmers en andere schoonmaakspullen staan) ja 1 nee 2

3.52 Wilt u elk hieronder genoemd meubilair of voorziening zoals dat nu in uw dagverblijf is een rapportcijfer geven? (Wat heel goed is krijgt een 10 en hoeft niet verbeterd te worden, wat slecht is krijgt een 1 en dient zeer dringend verbeterd te worden. Als iets er bij u helemaal niet is, geef het dan een 0.)

Meubilair/voorziening	cijfer
Boxen	
Bedden	
Aankleedtafel	
Stoelen/banken	
Toiletten	
Garderobe	
Aankleedtrappen/-blokken	
Schoonmaak-kar	

Vragen over uw werk (1)

De volgende vragen gaan over houdingen en bewegingen in uw werk. Deze vragen bestaan vaak uit meerdere onderdelen; let op dat u geen vragen overslaat!

- 4.1 Moet u in uw werk vaak zware lasten (meer dan 5 kg):
- tillen of sjouwen? ja 1 nee 2
 - duwen of trekken? ja 1 nee 2
 - dragen? ja 1 nee 2
- 4.2 Moet u in uw werk vaak tillen of sjouwen:
- in een ongemakkelijke houding? ja 1 nee 2
 - met de last ver van het lichaam? ja 1 nee 2
 - met gedraaid bovenlichaam? ja 1 nee 2
 - met de last boven borst-hoogte? ja 1 nee 2
 - met een last die slecht is vast te pakken of vast te houden? ja 1 nee 2
 - met een zeer zware last (meer dan 20 kg)? ja 1 nee 2
- 4.3 Moet u in uw werk vaak lang achtereen:
- staan? ja 1 nee 2
 - zitten? ja 1 nee 2
 - lopen? ja 1 nee 2
 - gebukt werken? ja 1 nee 2
 - geknield of gehurkt werken? ja 1 nee 2
- 4.4 Moet u in uw werk vaak:
- licht buigen met het bovenlichaam en weer terug? ja 1 nee 2
 - flink bukken met het bovenlichaam en weer terug? ja 1 nee 2
 - licht draaien met het bovenlichaam en weer terug? ja 1 nee 2
 - flink draaien met het bovenlichaam en weer terug? ja 1 nee 2
 - buigen én draaien met het bovenlichaam en weer terug? ja 1 nee 2
- 4.5 Moet u in uw werk vaak lang achtereen:
- in licht voorovergebogen houding werken? ja 1 nee 2
 - in sterk voorovergebogen houding werken? ja 1 nee 2
 - in licht gedraaide houding werken? ja 1 nee 2
 - in sterk gedraaide houding werken? ja 1 nee 2
 - in voorovergebogen én gedraaide houding werken? ja 1 nee 2
- 4.6 Moet u in uw werk vaak:
- ver reiken met uw handen of armen? ja 1 nee 2
 - lang achtereen draaiende bewegingen maken met uw handen of armen? ja 1 nee 2
 - uw armen tot onder de schouders geheven houden? ja 1 nee 2
 - uw armen tot boven de schouders geheven houden? ja 1 nee 2
 - kracht zetten met uw armen of handen? ja 1 nee 2
 - in hoog tempo kleine bewegingen maken met uw handen of vingers? ja 1 nee 2

- 5.1 Moet u in uw werk vaak:
- de nek voorover-buigen? ja 1 nee 2
 - de nek achterover-buigen? ja 1 nee 2
 - de nek draaien? ja 1 nee 2
 - de nek lang achtereen voorovergebogen houden? ja 1 nee 2
 - de nek lang achtereen achterovergebogen houden? ja 1 nee 2
 - de nek lang achtereen gedraaid houden? ja 1 nee 2
- 5.2 Moet u in uw werk vaak:
- de pols buigen? ja 1 nee 2
 - de pols draaien? ja 1 nee 2
 - de pols lang achtereen gebogen houden? ja 1 nee 2
 - de pols lang achtereen gedraaid houden? ja 1 nee 2
- 5.3 Moet u in uw werk vaak:
- in ongemakkelijke houdingen werken? ja 1 nee 2
 - in eenzelfde houding werken? ja 1 nee 2
 - bewegingen maken die een grote nauwkeurigheid vereisen? ja 1 nee 2
 - 'boven uw macht' werken? ja 1 nee 2
- 5.4 Moet u in uw werk vaak lang achtereen:
- steeds dezelfde bewegingen maken met de romp? ja 1 nee 2
 - steeds dezelfde bewegingen maken met de arm? ja 1 nee 2
 - steeds dezelfde bewegingen maken met de pols? ja 1 nee 2
 - steeds dezelfde bewegingen maken met het been? ja 1 nee 2
- 5.5 Moet u in uw werk vaak:
- plotselinge, onverwachte bewegingen maken? ja 1 nee 2
 - korte, maar maximale krachtsinspanningen leveren? ja 1 nee 2
 - grote kracht uitoefenen op gereedschappen of apparaten? ja 1 nee 2
- 5.6 Heeft u in uw werk vaak:
- niet voldoende ruimte om u heen om uw werk goed te kunnen doen? ja 1 nee 2
 - niet voldoende ruimte boven u om uw werk zonder vooroverbuiging te kunnen doen? ja 1 nee 2
- 5.7 Kunt u in uw werk vaak:
- niet goed kracht zetten omdat u in een ongunstige houding moet werken? ja 1 nee 2
 - weinig afsteunmogelijkheden vinden tijdens het uitvoeren van werkzaamheden? ja 1 nee 2
 - met uw gereedschap niet overal goed bereiken? ja 1 nee 2
- 5.8 Komt het voor dat u tijdens uw werk uitglijdt of valt? ja 1 nee 2
- 5.9 Moet u in uw werk vaak stevig knijpen met de handen? ja 1 nee 2
-

© NIPG-TNO Leiden 1992

6

- 6.1 - Heeft u in het werk te maken met duidelijk
voelbare mechanische trillingen of schokken? ja 1 nee 2
- Heeft u in het werk vaak trillend gereedschap in uw handen? ja 1 nee 2
- Rijdt u in uw werk vaak in voertuigen? ja 1 nee 2
- 6.2 Heeft u in het werk veel hinder van:
- tillen of sjouwen? ja 1 nee 2
- bukken? ja 1 nee 2
- een voorovergebogen houding? ja 1 nee 2
- zitten? ja 1 nee 2
- staan? ja 1 nee 2
- werken met de armen boven de schouders? ja 1 nee 2
- bewegingen met de armen, handen? ja 1 nee 2
- werken in eenzelfde houding? ja 1 nee 2
- werken in ongemakkelijke houdingen? ja 1 nee 2
- 6.3 Heeft u in uw werk te maken met:
- tocht, wind? ja 1 nee 2
- kou? ja 1 nee 2
- warmte? ja 1 nee 2
- temperatuurswisselingen? ja 1 nee 2
- vochtige lucht? ja 1 nee 2
- 6.4 Is uw gereedschap of apparatuur voldoende geschikt
om uw werk naar behoren uit te voeren? ja 1 nee 2

Zo nee:

- welk(e) gereedschap of apparatuur is niet geschikt?
- heeft u suggesties hoe dit te verbeteren?

soort gereedschap/apparatuur:

hoe te verbeteren:

Vragen over uw werk (2)

Nu volgen een aantal meer algemene vragen over uw werk. Let op dat u geen vragen overslaat!

7.1	- Is uw werk lichamelijk erg inspannend?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Is uw werk geestelijk erg inspannend?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
7.2	- Ligt het tempo of de drukte van het werk geregeld behoorlijk hoog?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Werkt u geregeld onder tijdsdruk?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Moet u geregeld jagen om op tijd klaar te zijn?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
7.3	- Heeft u geregeld problemen met het tempo of de drukte van het werk?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Zou u het in het werk eigenlijk kalmer aan moeten doen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Is het werk voor u vaak te vermoeiend?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
7.4	- Kunt u geregeld rustpauzes nemen als u dat wilt?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Maakt u gebruik van de toegestane normale rustpauzes?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Heeft u voldoende aan de normale rustpauzes?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Werkt u geregeld over?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u verlofdagen opnemen wanneer u dat zelf wilt?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Neemt u geregeld werk mee naar huis?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
7.5	- Heeft u in uw werk voldoende zelfstandigheid?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u uw werk zelf indelen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u uw werktempo zelf beïnvloeden?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u op ieder moment als u dat nodig vindt even het werk onderbreken?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u gemakkelijk weg van de plaats waar u werkt?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
7.6	- Heeft u tijdens het werk voldoende contacten met anderen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Heeft u tijdens het werk voldoende steun van anderen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Heeft u een grote verantwoordelijkheid in uw werk?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u zelf beslissen hoe u uw werk uitvoert?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Kunt u zelf veel invloed uitoefenen op de omstandigheden waaronder u uw werk uitvoert?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
7.7	- Is uw werk meestal boeiend?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Heeft u in uw werk voldoende afwisseling?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Vindt u het werk te eenvoudig?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Heeft u voor dit werk genoeg scholing?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Heeft u meestal plezier in uw werk?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
	- Vindt u het werk te eentonig?	ja ☐ 1	nee ☐ 2

- 8.1 Moet u in het werk vaak:
- ingespannen kijken? ja 1 nee 2
 - scherp luisteren? ja 1 nee 2
 - veel onthouden? ja 1 nee 2
 - erg geconcentreerd bezig zijn? ja 1 nee 2
 - erg nauwkeurig werk doen? ja 1 nee 2
- 8.2 Heeft u in het werk veel hinder van:
- lawaai? ja 1 nee 2
 - gebrek aan frisse lucht? ja 1 nee 2
 - droge lucht? ja 1 nee 2
 - wisseling van temperatuur? ja 1 nee 2
 - stank? ja 1 nee 2
 - hitte? ja 1 nee 2
- 8.3
- Wordt uw werk vaak belemmerd door onverwachte situaties? ja 1 nee 2
 - Is uw werk doorgaans goed georganiseerd? ja 1 nee 2
 - Kunt u voldoende overleggen over uw werk? ja 1 nee 2
 - Wordt uw werk vaak bemoeilijkt door afwezigheid van anderen? ja 1 nee 2
 - Wordt u in het werk geregeld gehinderd door gebreken in het werk van anderen? ja 1 nee 2
 - Is het meestal voldoende duidelijk wat er van u verwacht wordt in uw werk? ja 1 nee 2
- 8.4
- Werkt u onder goede dagelijkse leiding? ja 1 nee 2
 - Ergert u zich vaak aan anderen op het werk? ja 1 nee 2
 - Houdt de dagelijkse leiding voldoende rekening met wat u zegt? ja 1 nee 2
 - Vindt u de onderlinge sfeer op het werk goed? ja 1 nee 2
 - Heeft de dagelijkse leiding een juist beeld van u in uw werk? ja 1 nee 2
- 8.5
- Zijn er omstandigheden in het werk die een ongunstige invloed hebben op uw privé-leven? ja 1 nee 2
 - Vindt u dat het in orde is met de veiligheid in uw werk? ja 1 nee 2
 - Zijn uw vooruitzichten bij deze werkgever goed? ja 1 nee 2
 - Voelt u zich in dit bedrijf voldoende gewaardeerd? ja 1 nee 2
 - Vindt u uw beloning in overeenstemming met het werk dat u doet? ja 1 nee 2
- 8.6 Al met al, vindt u nu zelf dat u goed, redelijk, matig of niet goed zit met uw werk?
- goed 1
redelijk 2
matig 3
niet goed 4
-

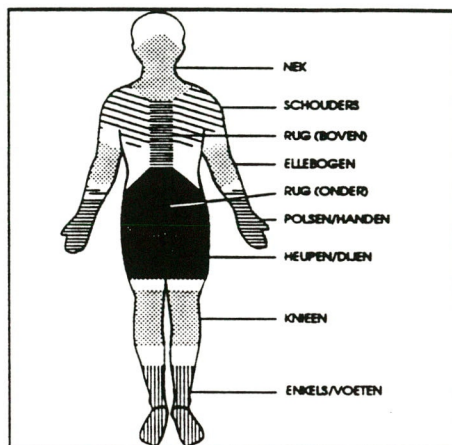
Vragen over uw gezondheid (1)

Op de volgende pagina's staan vragen over uw gezondheid. Deze zijn verdeeld in een aantal algemene vragen en een aantal vragen over eventuele klachten van nek, rug en ledematen.

- 9.1 - Hebt u de laatste tijd gezondheidsklachten? ja 1 nee 2
 - Bent u de afgelopen zes maanden naar de dokter geweest? ja 1 nee 2
 (geen sportcontrole)
 - Bent u nu onder behandeling van een arts? ja 1 nee 2
 - Bent u de afgelopen zes maanden wel eens van uw werk thuis gebleven wegens ziekte of ongeval? ja 1 nee 2
 - Gebruikt u geregeld medicijnen? ja 1 nee 2
- 9.2 Rookt u? ja 1
 nee, vroeger wel 2
 nee, nooit gerookt 3
- 9.3 Drinkt u geregeld alcohol? ja 1
 nee, vroeger wel 2
 nee, nooit gedronken 3
- 9.4 Hoe is naar uw mening op dit moment uw lichamelijke conditie? goed 1
 redelijk 2
 matig 3
 slecht 4
- 9.5 - Heeft u geregeld hoofdpijn? ja 1 nee 2
 - Heeft u regelmatig klachten in de maagstreek? ja 1 nee 2
 - Heeft u regelmatig buikpijn? ja 1 nee 2
 - Heeft u nogal eens last van benauwdheid of kortademigheid? ja 1 nee 2
 - Heeft u nogal eens pijn of een beklemd gevoel op de borst of in de hartstreek? ja 1 nee 2
 - Heeft u regelmatig last van jeukende, brandende of pijnlijke ogen? ja 1 nee 2
 - Heeft u regelmatig last van hoest- of niesbuien? ja 1 nee 2
- 9.6 - Voelt u zich vaak gespannen? ja 1 nee 2
 - Bent u vaak nerveus? ja 1 nee 2
 - Voelt u zich vaak gejaagd? ja 1 nee 2
 - Bent u na het werk vaak erg moe? ja 1 nee 2
 - Bent u vaak moedeloos? ja 1 nee 2
 - Staat u geregeld moe op? ja 1 nee 2
- 9.7 Heeft u wel eens 'witte' vingers of een dood gevoel in de vingers? ja 1 nee 2
- 9.8 Heeft u regelmatig een doof, dood gevoel of tintelingen in de armen of handen? ja 1 nee 2

Vragen over uw gezondheid (2)

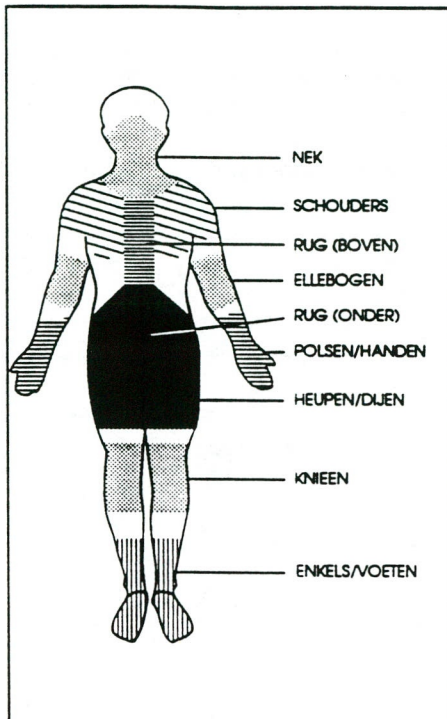
Op de volgende pagina's gaan we in op eventuele klachten die u heeft van nek, rug en ledematen. In het figuurtje is de plaats van die lichaamsdelen aangegeven.

10.1 Heeft u ooit last (pijn, ongemak) gehad:

- van uw nek?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- boven in de rug?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- onder in de rug?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw schouders?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw ellebogen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw polsen/handen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw heupen/dijen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw knieën?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw enkels/voeten?	ja ☐ 1	nee ☐ 2

10.2 Bent u ooit behandeld geweest wegens klachten:

- van uw nek?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- boven in de rug?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- onder in de rug?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw schouders?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw ellebogen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw polsen/handen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw heupen/dijen?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw knieën?	ja ☐ 1	nee ☐ 2
- van uw enkels/voeten?	ja ☐ 1	nee ☐ 2

Bij de volgende vraag gaat het om eventuele klachten die u de afgelopen 12 maanden heeft gehad van nek, rug en ledematen en waar die precies zitten: *links of rechts of zowel links als rechts of in het midden.*

Ook wordt gevraagd *hoeveel perioden met klachten u hebt gehad en hoeveel dagen u in totaal last heeft gehad.*

VOORBEELD HOE IN TE VULLEN:

U heeft constant last: dan kruist u 'ja' aan en vult u vervolgens vult u 1 periode in van totaal 365 dagen.

U heeft regelmatig of een enkel keertje last: dan kruist u 'ja' aan en vult u vervolgens vult u eerst het aantal perioden dat u last hebt gehad in en rekt vervolgens uit het totaal aantal dagen dat u de afgelopen 12 maanden last had.

U heeft geen last: dan kruist u 'nee' aan.

VOOR IEDER LICHAAMSDEEL APART INVULLEN S.V.P.!

11.1 Heeft u de afgelopen 12 maanden last (pijn, ongemak) gehad van de volgende lichaamsdelen:

	NEE	JA, rechts	JA, links	JA rechts+links of midden	AANTAL PERIODEN PER JAAR	AANTAL DAGEN PER JAAR
- nek	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- boven in de rug	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- onder in de rug	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- schouders	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- ellebogen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- polsen/handen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- heupen/dijen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- knieën	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐
- enkels/voeten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐	☐

12.1. Wilt u hieronder voor ieder lichaamsdeel:

- aankruisen wanneer u de afgelopen 12 maanden door deze klachten verhinderd bent geweest uw normale bezigheden uit te voeren (werk, huishouding, hobby's)
- aankruisen wanneer u in die periode een arts geraadpleegd hebt of behandeld bent geweest voor deze klachten
- invullen hoeveel dagen u door deze klachten van uw werk moest verzuimen
(als u niet heeft verzuimd vult u '0' dagen in)

	verhinderd om normale bezigheden te doen (afgelopen 12 maanden)	arts geraadpleegd of behandeld voor klachten (afgelopen 12 maanden)	aantal verzuimdagen (afgelopen 12 maanden)
- nek	☐	☐	_____ dagen
- boven in de rug	☐	☐	_____ dagen
- onder in de rug	☐	☐	_____ dagen
- schouders	☐	☐	_____ dagen
- ellebogen	☐	☐	_____ dagen
- polsen/handen	☐	☐	_____ dagen
- heupen/dijen	☐	☐	_____ dagen
- knieën	☐	☐	_____ dagen
- enkels/voeten	☐	☐	_____ dagen

12.2 Heeft u de afgelopen 7 dagen last (pijn, ongemak) gehad van de volgende lichaamsdelen:

	NEE	JA, rechts	JA, links	JA rechts+links of midden	AANTAL PERIODEN (afgelopen 7 dagen)	AANTAL DAGEN
- nek	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- boven in de rug	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- onder in de rug	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- schouders	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- ellebogen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- polsen/handen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- heupen/dijen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- knieën	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____
- enkels/voeten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	_____	_____

Vergeet niet, indien van toepassing, geheel rechts in te vullen hoeveel perioden met klachten u heeft gehad in de afgelopen 12 maanden en om hoeveel dagen met klachten dat in totaal ging. Controleer ook of u geen lichaamsdelen hebt overgeslagen!

13.1 Wilt u hieronder opschrijven welke werkzaamheden vooral last of moeheid veroorzaken van de hieronder genoemde lichaamsdelen:

lichaamsdeel:	werkzaamheden die last of moeheid veroorzaken:
- schouders	_____
- ellebogen	_____
- polsen/handen	_____
- nek	_____
- boven in de rug	_____
- onder in de rug	_____
- heupen/dijen	_____
- knieën	_____
- enkels/voeten	_____

13.2 Als u suggesties hebt hoe deze werkzaamheden verbeterd kunnen worden, wilt u deze dan in het onderstaande vakje opschrijven?

13.3 Heeft u andere, nog niet eerder aan de orde gekomen gezondheidsklachten waarvan u denkt dat ze door uw werk veroorzaakt worden? ja 1 nee 2

Zo ja:

Welke gezondheidsklachten zijn dat en met welke werkzaamheden hebben deze te maken?

gezondheidsklacht:	te maken met:
_____	_____
_____	_____
_____	_____

BIJLAGE 4

Antwoorden op vragenlijstdeel inzake tilaspecten

Verdeling respondenten over verschillende groepen

groepen	percentage (n=123)
babygroep (0-1/1½)	33,3
dreumesgroep (1/1½-2½)	24,4
peutergroep (2½-4)	42,3

Gemiddeld aantal kinderen in de groep: 10-11.

Boxen die het meeste voorkomen in de kinderdagverblijven van de respondenten

soort box	percentage (n=142)
gewone boxen	40,9
instelbare hoogte van de bodem boxen	50
andere (niet genoemde) boxen	9,1

Schatting hoe vaak per dag kinderen in en uit de box getild worden

groepen	gemiddeld per dag	aantal respondenten
babygroep (0-1/1½)	12 keer	40
dreumesgroep (1/1½-2½)	7 keer	27
peutergroep (2½-4)		

Percentage respondenten dat het in en uit box tillen licht tot erg zwaar vindt

zwaarte bij box tillen	baby's	dreumes en peuters
licht	0	8,1
normaal	61	67,6
zwaar	24,4	18,9
erg zwaar	14,6	5,4

Percentage respondenten dat aangeeft deze oplossing te willen hebben

oplossingen voor de boxen	baby's	dreumes en peuters
een andere, betere box	41,5	37,5
een hogere bodem van de box	39,5	33,3
een wegklapbaar rek/deurtje aan de box	29,0	55,3

Bedden die het meest voorkomen in de kinderdagverblijven van de respondenten

soort bed	percentage (n=153)
(spijlen-)ledikantjes	59,5
instap-bedjes	12,4
stapelbedjes	15
andere (niet genoemde) bedjes	13,1

Bij 44,5% van de respondenten zijn deze bedjes in hoogte instelbaar, bij 55,5% niet.

Schatting hoe vaak per dag kinderen in en uit de bedjes getild worden

groepen	gemiddeld per dag	aantal respondenten
babygroep (0-1/1½)	19 keer	40
dreumesgroep (1/1½-2½)	8 keer	27
peutergroep (2½-4)		

Percentage respondenten dat het in en uit bedjes tillen licht tot erg zwaar vindt

zwaarte bij bed tillen	baby's	dreumes en peuters
licht	5	1,4
normaal	40	47,9
zwaar	42,5	42,5
erg zwaar	12,5	8,2

Percentage respondenten dat aangeeft deze oplossing te willen hebben

oplossingen voor de bedjes	baby's	dreumes en peuters
andere, betere bedden	40	50
in hoogte instelbare bedjes	57,6	36,6
instap-bedjes	28,6	59,4

Aankleedtafels die er in de kinderdagverblijven van de respondenten zijn

soort aankleedtafel	percentage (n=159)
vaste (niet instelbare) aankleedtafels op één hoogte	100
vaste (niet instelbare) aankleedtafels op verschillende hoogtes	0
aankleedtafels met instelbare hoogte	0

Bij 83% van alle respondenten is er onder handbereik van aankleedtafels (aan, op of bij) een wasbak.

Schatting hoe vaak per dag kinderen op en af de aankleedtafel getild worden

groepen	gemiddeld per dag	aantal respondenten
babygroep (0-1/1½)	32 keer	40
dreumesgroep (1/1½-2½)	13 keer	78
peutergroep (2½-4)		

Percentage respondenten dat het op en af de aankleedtafels tillen licht tot erg zwaar vindt

zwaarte bij aankleedtafels	baby's	dreumes en peuters
licht	0	1,3
normaal	46,2	43,6
zwaar	41	48,7
erg zwaar	12,8	6,4

Percentage respondenten dat aangeeft deze oplossing te willen hebben

oplossingen voor de aankleedtafels	baby's	dreumes en peuters
andere, betere aankleedtafels	46,3	62,3
aankleedtafels op verschillende hoogtes	25,6	27,9
een aankleedtafel met instelbare hoogte	59	61,3
de wasbak beter onder handbereik	37,5	40,8

Stoelen/tafels voor het eten/voeden in de kinderdagverblijven van de respondenten

soorten stoelen en tafels	percentage (n=133)
lage kinderstoeltjes en tafeltjes	87,2
hoge kinderstoelen en gewone eettafel	6,8
gewone zitbank of stoel voor voeden van kinderen op schoot/arm	6

Schatting hoe vaak per dag kinderen op en af de stoel getild worden

groepen	gemiddeld per dag	aantal respondenten
babygroep (0-1/1½)	22 keer	41
dreumesgroep (1/1½-2½)	13 keer	58
peutergroep (2½-4)		

Schatting hoe vaak per dag baby's op de schoot/arm gevoed worden

groepen	gemiddeld per dag	aantal respondenten
babygroep (0-1/1½)	8 keer	38
dreumesgroep (1/1½-2½)	4 keer	13
peutergroep (2½-4)		

Percentage respondentent dat het op en af de stoelen tillen licht tot erg zwaar vindt

zwaarte bij stoelen	baby's	dreumes en peuters
licht	10	8,5
normaal	75	78,7
zwaar	15	10,6
erg zwaar	0	2,1

Percentage respondentent dat aangeeft deze oplossing te willen hebben

oplossingen voor de stoelen	baby's	dreumes en peuters
hoge kinderstoelen aan een gewone tafel	36,8	18
hoge instelbare kinderstoelen aan een gewone tafel	35,9	29,2
een stoel of bank met armleningen voor het voeden	73	43,3

Toiletten (voor de kinderen) in de kinderdagverblijven van de respondenten

soorten toiletten	percentage (n=156)
speciale lage kindertoiletten	93,6
gewone toiletten (met inzetting) en opstapje	1,9
gewone toiletten zonder opstapje	3,2
andere toiletten	1,3

Schatting hoe vaak per dag kinderen op en af het toilet getild worden

groepen	gemiddeld per dag	aantal respondenten
babygroep	5-6 keer	12
dreumes- en peutergroep	9-10 keer	70

Beoordeling van de zwaarte van het op en af het toilet tillen van kinderen

zwaarte bij toiletten	baby's (n=20)	dreumes en peuters (n=76)
licht	30	17,1
normaal	55	63,2
zwaar	10	17,1
erg zwaar	5	2,6

Percentage respondenten dat aangeeft deze oplossing te willen hebben

oplossingen voor de toiletten	baby's	dreumes en peuters
andere, betere toiletten	25	6,4
gewone toiletten met een opstapje	9,5	6,8

Garderobe (voor de kinderen) in de kinderdagverblijven van de respondenten

aanwezige garderobe	percentage (n=156)
lage kinderkapstokjes	89,7
hoge kapstokjes met aankleedblokken/-trappen	1,9
hoge kapstokken	5,1
andere kapstokken	3,2

Oplossing voor garderobe (percentage)

oplossingen voor garderobe	baby's (n=39)	dreumes en peuters (n=81)
wens voor een andere garderobe	25,6	23,5
hoge kapstokjes met aankleedblokken	10,8	3,9

Oplossing voor aankleden (percentage)

aankleedtrapjes voor kinderen	baby's (n=40)	dreumes en peuters (n=80)
aanwezigheid van trapjes	7,5	7,5
wens om trapjes te hebben	44,4	36,4

Gemiddeld rapportcijfer wat respondenten geven voor de oplossingen (10 = heel goed, 1 = heel slecht)

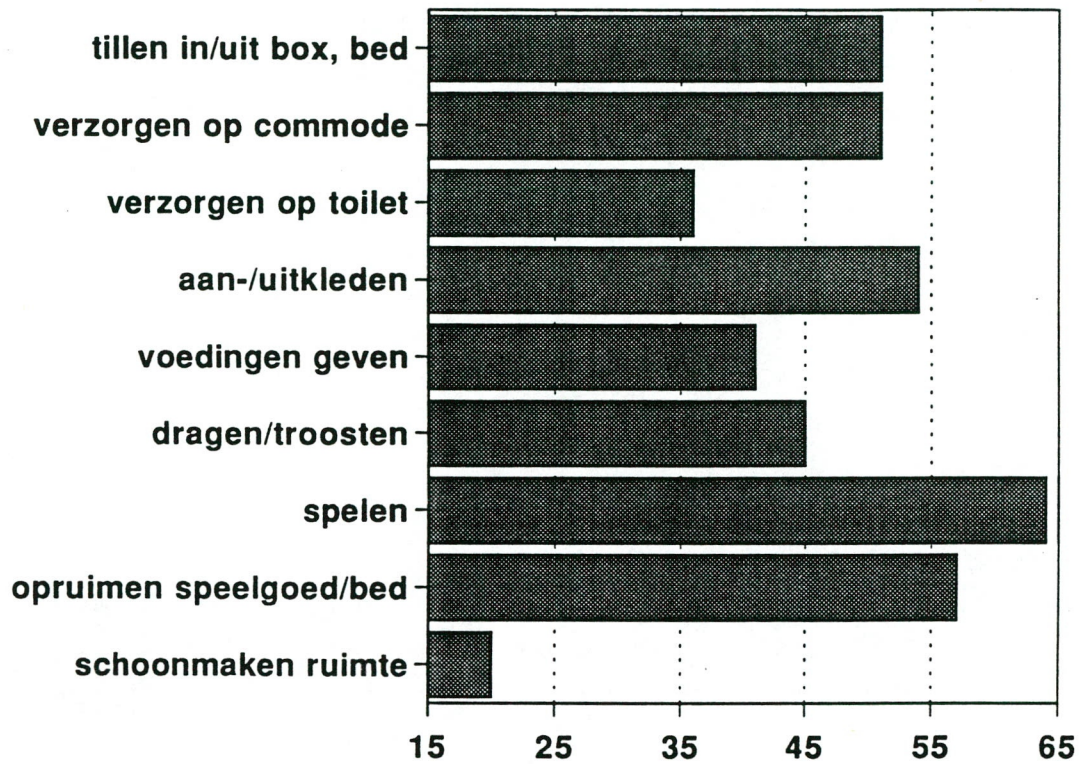
meubilair/voorziening	babygroep		dreumes- en peutergroep	
	cijfer	aantal respondenten	cijfer	aantal respondenten
boxen	7,4	41	7	51
bedden	7,1	41	6,5	76
aankleedtafel	7,8	39	6,1	76
stoelen/banken	7,2	41	7,6	79
toiletten	8,2	37	8,8	77
garderobe	7	39	7,7	75
aankleedtrappen/-blokken	7	5	4	12
schoonmaakkar	7,6	10	7,6	25

In 34% van de kinderdagverblijven van de respondenten is een schoonmaakkar aanwezig

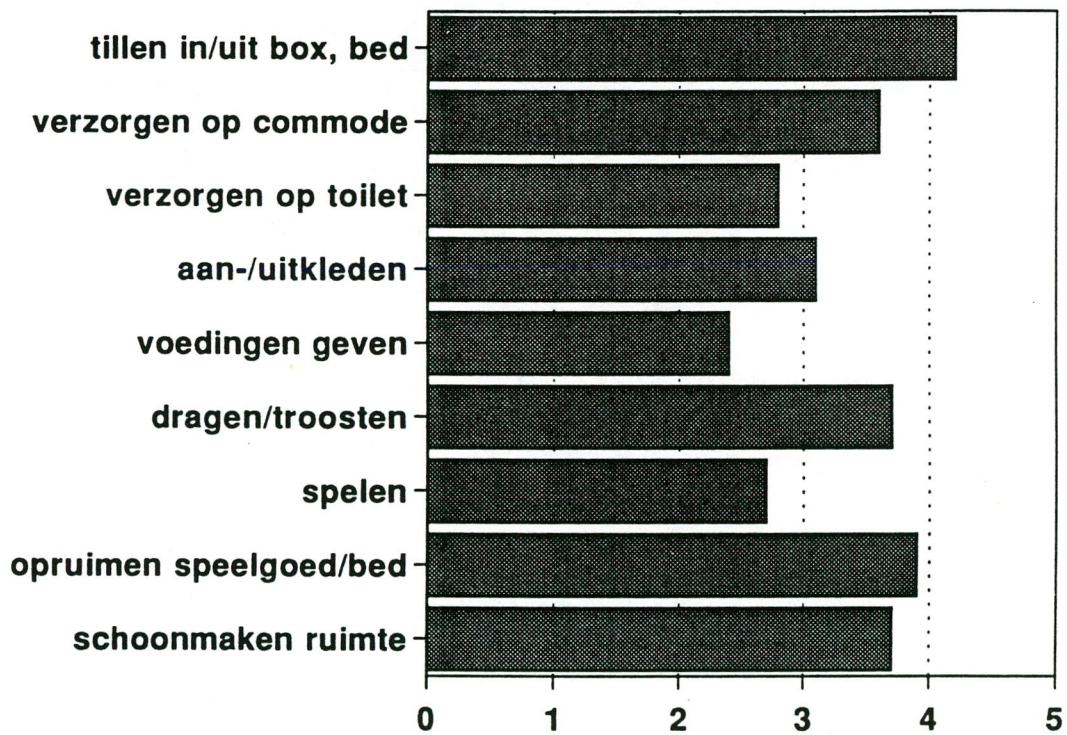
BIJLAGE 5

Staafdiagrammen belangrijkste knelpunten

Staafdiagram 1 Percentage dat zegt dat taken overwegend voorkomen in de kinderopvang

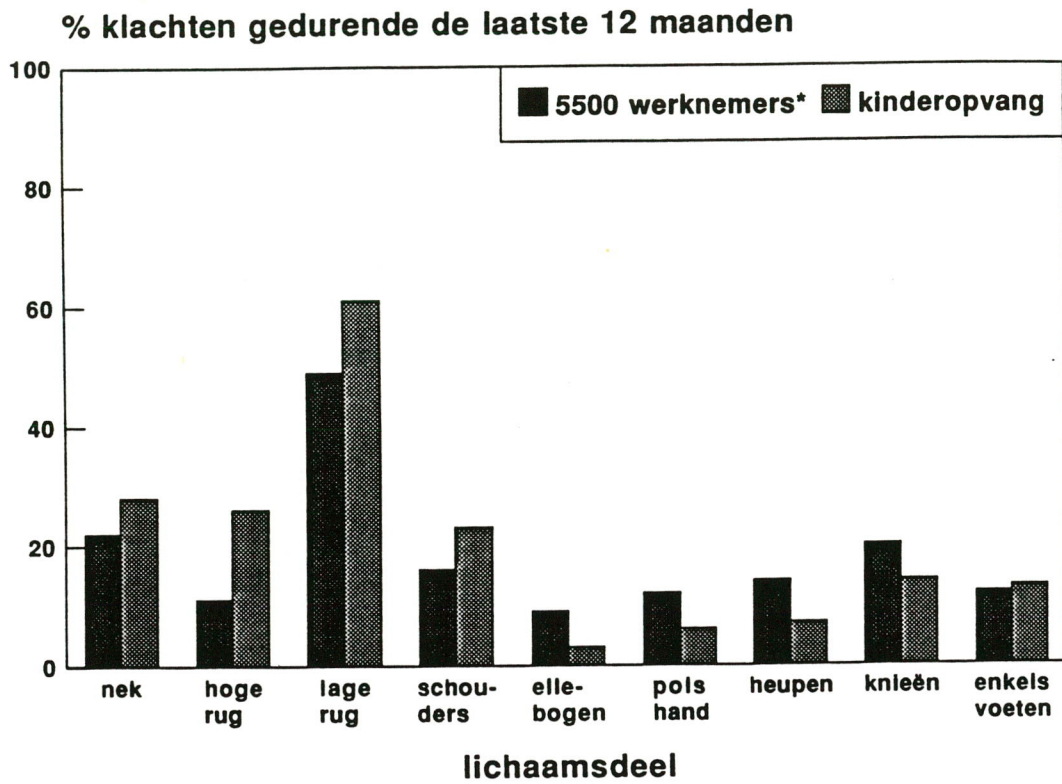

Staafdiagram 2 Ervaren zwaarte van taken in de kinderopvang

(1) = licht; (7) = zeer zwaar

Staafdiagram 3 Percentage personen met klachten gedurende de afgelopen 12 maanden

* Werknemers uit diverse beroepsgroepen

Reprografie: NIPG-TNO
Projectnummer: 5476